

KÜLTEPE SİKKELERİ¹

1967, 1973

SAADET TANER

Yazımızın konusu 18 adet sikkedir. Bunlardan ikisi gümüş, yedi si bronz olmak üzere 9'u 1967 yılı Kültepe kazılarında bulunmuştur. Şimdi, Ankara Arkeoloji Müzesi Sikke Seksiyonunda 1974 envanter numarasında kayıtlıdır. Diğer 9 gümüş sikke 1973 yılı kazılarında bulunmuştur². Sikkeler çok aşınmış ve bozulmuştur. Gümüş sikkeler birbirine yapışmış, oksitlenmiş iki parça halinde idi. Ankara Arkeoloji Müzesi laboratuvarında temizlendikten sonra üzerlerinde çalışmamız mümkün olabilmıştır³.

Sikkeler kronolojik olarak incelendiğinde, M.Ö. 323 - M.S. 180 yıllarında darp edilmiş oldukları, yani 400 yıllık bir devri kapsadıkları görülür:

- 2 adet Philippos III — M.Ö. 323-318.
- 2 „ Alexandros III (Posthumous) — M.Ö. 315.
- 7 „ Ariarathes IV — M.Ö. 220-163.
- 6 „ Marcus Aurelius. — M.S. 161-180.

Muhtelif cins ve devirlere ait olan sikkeleri üç ayrı grupta inceleyebiliriz:

1 — Philippos III (M.Ö. 323-318) ve Alexandros III'ün ölümünden sonraki (M.Ö. 315) Alexandros tipi drahmiler.

2 — Kappadokia kralları drahmileri (Ariarathes IV, M.Ö. 220-163 ve Archelaos, M.Ö. 36 - M.S. 17).

¹ Sayın Prof. Dr. Tahsin Özgüç'e, başkanlık ettikleri Kültepe kazılarında bugüne kadar bulunmuş olan sikkelerin neşredilmesi görev ve iznini bana vermek lütfunda buldukları için, teşekkür ederim.

² 1973 yılında bulunmuş olan sikkeler Kayseri Müzesindedir.

³ Sikkelerin temizlenmesinde, fotoğrafların çekilmesinde, düzenlenip, yapıştirilip yazılmasında benimle birlikte çalışan arkadaşlarıma ve bu çalışmalarımızda bize öncü olan Arkeoloji Müzesi Müdürü Sayın Raci Temizer'e teşekkür ederim.

3 — Roma İmparatorluk devrine ait olanlar (Marcus Aurelius, M.S. 161-180).

Konumuz olan sikkeler verdiğimiz kronolojiye göre, Helenistik Devir darpları ile başlar (Levha. I, 1-4).

Muayyen ağırlık, ayar ve karakterde basılan Alexandros sikkeleri büyük rağbet görmüş, Önasya'dan başka Akdeniz piyasalarına da hâkim olmuştur. Alexandros, doğu ve batı ülkelerini egemenliği altında birleştirmekle, o devirde bilinen bütün evreni içine alan bir cihan devleti kurmak istemiş; fakat çok genç yaşta ve kendisine bir halef göstermeksizin ölmesi, kurmuş olduğu cihan devleti için büyük bir felâket olmuştur. Çünkü, Alexandros'un cihan devleti, çok geçmeden, generaller ve satraplar arasında paylaşılmış ve birtakım bağımsız krallıklar kurulmuştur.

Alexandros'un ölümü üzerine tahta geçecek vârisleri, Alexandros'un gayrimeşru ve saralı kardeşi Philippos-Archidaios ile ölümünden sonra Roxana'dan doğan oğlu Alexandros IV'tü. Bunların her ikisi de devleti idare edebilecek yaşta ve nitelikte değillerdi. Bu nedenle generaller devlet içinde asıl rolü oynamışlardır. Bunlardan Cassandros'u, tahta çıkmalarına kadar bu iki krala saltanat naibi ve Avrupa'da komutan olarak tanımışlardı. 317 yılında Alexsandros, ailesini Makedonia'ya getirmiştir. Alexandros III'ün haris tabiatlı annesi Olimpias, torunu genç Alexandros'un tek başına kral olması için Philippos III'ü öldürmüştür. M.Ö. 310 yılında da, Cassandros tarafından, Alexandros IV öldürülmüştür.

Alexandros III'ün vârisleri zamanında da kendi tiplerine devam edilmiştir. Bunlardan bir kısmının üzerinde Philippos'un, daha çoğunun üzerinde ise Alexandros'un adı yazılmıştır⁴. Kendisini kontrol-den âciz, zayıf karakterde olan Philippos'un, karısının da baskısı ve yönetimi altında, 323'te başlayan krallığı 317 yılında öldürülmesi ile sona ermiş; Philippos sikkeleri de şüphesiz bu yıllarda darp edilmiştir⁵. Philippos'un ölümünden sonraki sikkelerinde yalnız Alexandros'un adı yer almıştır. Tahttan indirilip hapsedilmiş, hattâ 310 yılında öldürülmüş olmasına rağmen, adına sikke darbına devam edilmiştir⁶.

⁴ C. Seltman, Greek Coins. London, 1955. s. 218.

⁵ Numismatic Studies. No. 11, s. 81-93.

⁶ Selections from the Numismatist. Ancient and Medieval Coins. A.N.S. s. 228., R.A.G.

Yukardaki sikkelerden ilk ikisi Colophon'da, biri Abydus'ta, dördüncüsü de Lampsacus'ta darp edilmiştir.

ABYDUS 'Aydos' – Troas, Çanakkale Boğazında, Nara Burnu üzerindedir. M.Ö. 670 yılında kolonizasyon hareketine iştirak etmiş olan Miletos'lular tarafından Çanakkale boğazında ilk kurulan şehir Abydus olmuştur⁷. İlk sikkelerini M.Ö. 6. yüzyılda darba başlamış⁸ ve Roma İmparatorluk devrinde de devam etmiştir.

COLOPHON 'Değirmendere' – İonia, denizden oldukça içerde, bugünkü Değirmendere'nin bulunduğu yerdedir. Neleus tarafından kurulan koloni şehirlerinden biridir. M.Ö. VII. yüzyılın ilk yarısında Lidia, VI. yüzyılda Pers egemenliğine girmiştir. Zenginliği ile ün yapmış olan bu şehrin limanı, güney şehri veya kıyıdaaki Colophon adıyla bilinen Notion'dur. Bu liman daha sonra ve Colophon halkının yavaş-yavaş buraya gelip yerleşmeleri nedeniyle kurulmuştur. İlk darpları M.Ö. V. yüzyıla aittir⁹. Roma İmparatorluğu devrinde de devam etmiştir.

LAMPSACUS 'Lapseki' - Mysia, Çanakkale Boğazının Marmara ağzında önemli bir giriş şehridir. Bugünkü modern kasabanın olduğu yerdedir. Milet koloni şehirlerinden biridir. Lampsacus, Atina donanması ve onun ortadan kalkması üzerinde önemli rol oynamıştır¹⁰. Galatların akınlarına uğramış, onlar tarafından yağma edilmiştir. Romalılar zamanında Lampsacus surları, Bitynia'lı askerlerin Lucullus karşısında son sığınağı olmuştur. Lampsacus'un ilk sikkeleri M.Ö. 500 veya daha da öne gidebilir.

Philippos III'ü takip eden sikkeler, Kappadokia kralı Ariarathes IV'ün gümüş drahmileridir (Levha. I, 5-11).

ARIARATHES IV, Eusebes¹² (M.Ö. 200-163), Ariarathes sülâlesinin, komşularına önem vermek ve dost kazanmak geleneğinin gereği, genç yaşta, aşağı-yukarı 192 yılında Antiochus III'ün kızı

⁷ A.M. Mansel, Ege ve Yunan Tarihi. Ankara, 1947; Carson, Ancient Medieval Modern s. 85.

⁸ B.V. Head, Historia Numorum, a Manuel of Greek Numismatics. Oxford. 1911. s. 538; B.V. Head. Ionia. B.M.C. 1892.

⁹ B.V. Head, Historia Numorum. s. 569; B.V. Head, Ionia. B.M.C. s. VIII. 1.

¹⁰ A. M. Mansel, s. 320.

¹¹ B. V. Head, Historia Numorum. s. 529; W. Wroth, Mysia. B.M.C. s. xx.

¹² B. Simonetta, N.C. 1964. s. 89; B.V. Head. H. Numorum. s. 750.

Antiochis ile evlenerek büyük Antiochus'un akrabası olmuştur. İlk evliliğinden doğan kızı Stratonice, önce 188'de Bergama kralı "Eumenes" ile, daha sonra da onun kardeşi Attalos ile evlenmiştir¹³. Antiochis ile ikinci evliliğinde uzun zaman çocuğu olmadığı için, Antiochis kendi oğulları Ariarathes ve Orophenes'i krala, evlatlığı dolayısıyla, vârisliğe kabul ettirmek istemiştir. Fakat sonra bir oğlu (Mithridates) ve iki kızı olmuştur. Bunun üzerine Mithridates, Ariarathes V adı ile tahta getirilmiş ve oğullarından biri Roma'ya, diğeri de Ionia'ya gönderilmiştir.

Ariarathes IV'ün sikkelerine gelince, Reinach ve British Museum'daki drahmiler incelenmiştir¹⁴. Bizim drahmilerimiz $\Gamma\Lambda\equiv 33$. krallık yılı darpları olup, bunlarla birleşir¹⁵. Ariarathes IV'ün 30. 31 ve 32. yılı darpları, diğer yıllarına nazaran daha çok darp edilmiş olup, nadir sayılmaz; fakat, 33. yılı darpları oldukça çok sayıda darp edilmiştir. Ariarathes V ile Ariarathes IV'ün drahmileri, gerek portre benzerliği gerekse isim (Eusebes) benzerliği nedeni ile, zaman zaman karıştırılmıştır. Bu iki kral arasındaki farkı bulmak için detaylara inildiğinde, monogram ve Athena'nın elindeki Nike'yi inceleyebiliriz. Örneğin Ariarathes IV'ün kullandığı monogramlar aynı pozisyonda yer almıştır ve hepsinde bazı muayyen karakteristik yönler vardır. Athena'nın elindeki Nike'ye göre incelediğimizde, Ariarathes IV'ün Nike'si sola dönüktür; Ariarathes V'in sikkelerinde ise Nike sağa dönüktür¹⁶.

1967 kazılarında olan bir adet bronz sikke, Archelaos zamanına aittir (Levha. II, 12).

ARCHELAOS, Philopatris Ktistes (M.Ö. 36 - M.S. 17), yukarıda da söylenildiği üzere, Kappadokia krallığı son yıllarında tamamen Roma'ya bağlı ve Roma tarafından yönetilen bir krallık haline gelmiş, ve son kralı da Archelaos olmuştur. Ariarathes X ölünce yerine, Antonius tarafından, Archelaos getirilmiştir¹⁷. Archelaos,

¹³ W. Wroth, Galatia. etc. B.M.C. s. xxvi.

¹⁴ B. Simonetta, 1961. N.C. s. 13.

¹⁵ B. Simonetta, 1961. N.C. 13.13; B. Otto Morkholm N.C. 1962. s. 406, 407.

¹⁶ B. Simonetta, N.C. 1961. s. 14; W. Wroth, Galatia. etc. B.M.C. PL . VI.

¹⁷ S. Atlan, Roma Tarihinin Ana Hatları. 1. Kısım. İstanbul. 1970. s. 190.; N. Baydur, Kültepe (Kaneş) ve Kayseri Tarihi Üzerine Araştırmalar. İstanbul 1970. s. 99; W. Wroth, Galatia. etc. B.M.C. s. xxx.

Pontus kralı Mithridates'in kumandanı Archelaos'un torununun oğludur. Sivil savaş sırasında krala sadık kalmış, Antonius'tan sonra aynı sadakatı Augustus'a göstermiş ve tahtını korumuştur. Tiberius zamanında bu siyaset değişmiştir. Bir ara Tiberius'un Rodos'a gelişinde, Archelaos'un kendisi ile ilgilenmediği, bu yüzden de aralarının açıldığı bilinir. Bu nedenle, Roma İmparatoru olunca, Archelaos, Senato önünde muhakeme edilmesi için Roma'ya çağırılmıştır. Gerçi yaşlılığı ve zavallılığı karşısında Senato kendisine hayatını bağışlamış; ancak üzüntü ve korku ile şiddetli bir titremeye tutularak, bir müddet sonra ölmüştür¹⁸. Kayseri darphanesinde basılan ilk şehir sikkeleri bu kral zamanına aittir¹⁹. Sikkeleri 20., 22., 40., 41., 42. ve 49. yıllarında darp ettirmiştir. Archelaos'un 39. ve 40. yıllarına ait çok az miktarda Hemidrahmileri vardır²⁰.

1967 yılında bulunmuş bronz sikkeler, Marcus Aurelius'a aittir (Levha, II, 13-18); yalnız bunlardan 15 numaralı sikkede ön yüzdeki portre Antoninus Pius'a da benzemektedir. Aurelius'un sikkelerinden dördü Kaisareia'da, ikisi de (Levha, II, 17-18) Tyana'da darp edilmişlerdir.

MARCUS Aurelius (M.S. 161-180), M. Aelius Aurelius Verus, 121 yılında Roma'da doğmuştur. Asil adı Marcus Annius Verus'tur. Annius Verus ile Domitia Lucilla'nın oğludur. Babası öldüğü zaman üç aylık olduğundan büyük babasının yanına alınmıştır. Bu gencin iyi karakteri Hadrianus'un gözünden kaçmamıştır. Titus Antoninus Pius, Marcus'un amcasıdır. M. Aurelius çok genç yaşta olduğu halde Aelius Caesar'ın kızı ile nişanlanmıştır. Aelius'un ölümü üzerine, bu nişan Antoninus Pius tarafından bozdurulmuş, kendisi tarafından evlât edinilerek M. Aelius Verus adı verilmiş ve kızı Faustina ile nişanlanmıştır. 139 yılında Caesar unvanını almış, 140 yılında Consul olmuş ve 147 yılında Tribunicallığa yükselmiştir. 145 yılında nişanlısı genç Faustina ile evlenmiştir. Önceden halef olan M. Aurelius, ortağı L. Verus ile birlikte tahta getirilmiştir. L. Verus, Aurelius'un kızı ile nişanlanmış ve 164 yılında da onunla evlenmiştir²¹. M.

¹⁸ B. Simonetta, N. C. 1961. s. 20.

¹⁹ N. Baydur, Kültepe. . s. 99.

²⁰ B. Simonetta, N. C. 1961. s. 20.

²¹ H. Mattingly, Coins of the Roman Empire in the British Museum. Vol. IV. London, 1940. s. cxxxiii.

Aurelius, edebiyat ve felsefeye önem vermiş, bunların öğretimi için İmparatorluğunun her yerinde okullar açtırmış, büyük bağışlarda bulunmuştur. Yaşadığı müddetçe inandığı karısı Fasutina'nın²² ölümü İmparatoru çok üzmüştür. 176 yılında oğlu Commodus ile birlikte Roma'ya girmiş, Almanya'daki başarıları için törenler yapılmıştır. Son yıllarının önemli bir kısmını Tuna sınırlarında geçirmiş ve 180 yılı 17 Martında ölmüştür²³. Ünlü felsefî bir eseri, 'Meditation'u vardır.

Ülkenin her yerinde ittifakla ve sıkıntısızca istenilen ve kabul edilen krallığı, sikke stiline pürüzsüz, akıcı devamında da kendisini gösterir. M. Aurelius ve L. Verus sikkelerinde hacimde belirli belirsiz küçülmeler olmasına rağmen, Roma darphanesi, krallığın ilk zamanlarında bütün İmparatorluk serilerini tek başına darba devam etmiştir. Bronz darpların arka yüzlerinde SC yüzeyi doldurmaya eğilimli ve İmparator unvanlarının kısaltmaları az görülür. Bu nedenle bronz sikkeleri daha büyük çapta yapılmıştır.

Sikkeleri üzerinde savaş olaylarını şahıslandırmalarla aksettirir. M. Aurelius ve L. Verus'un ilk sikkelerinin bir tipinde, Concordia unvanı ile iki imparator tokalaşırken gösterilmiştir. Ertesi yıl Verus'un Doğu harekâti için yapılan tip görülür. Profectio, Fortuna Redux, Providentia ve Sallus ile şahıslandırılmıştır. 164 yılında her iki imparatorun aldıkları Armenicus unvanı da bir tip olarak sikkelerde gösterilmiştir. Part galibiyeti sonunda zafer tiplerini gösteren bir seri görülür. 166 yılında L. Verus Roma'ya döndüğünde, iki imparator için zafer töreni hazırlanmıştır. Eski şekiller devam ettiği gibi, krallık boyunca 2 şahsın bir arada görüldüğü yeni örnekler de basılmıştır. Krallığın önemli şahıslarının doğuda Tuna seferindeki askeri başarısı ve şeref unvanları, sikkeler üzerinde açıkça işaretlenmiştir. M. Aurelius, 133 ile 146 yılları arasında genç ve henüz sakalsız olarak görülür. 146 ve tahta çıktığı 161. yıllar arasında, kısa favorili ve bıyıklıdır. 161'den 180 yılındaki ölümüne kadar favorileri, gitgide, sakal halini²⁵ almıştır. M. Aurelius'un elimizdeki bronz sikkeleri, önce de bahsedildiği üzere (Levha II, 13-16), Kaisareia'da darp edilmiş Erciyes tip-

²² H. Mattingly, s. cvi.

²³ H. Mattingly, s. David Sear, Roman Coins and their values. s. 152.

²⁴ Carson, Coins Ancient. etc. s. 150-15h.

²⁵ E. Bosch, Eski Sikkeler Rehberi. s. 48.

leridir. Şehrin güneyinde Kayseri ile Develi ovaları ortasında yükselen bu ulu dağ 3916 metre yüksekliktedir. Din tarihinde büyük önemi olan bu dağ, Kaisareia ortasında koni biçiminde görünür. Yılın önemli bir kısmında Argaios (Erciyes) karla kaplıdır. Lav ve bazaltlarla da kaplı olan bu dağ, andazit tüf ve çeşitli yığınlardan meydana gelmiştir. Sikke tiplerinde de görüldüğü üzere ormanlarla, bahçe ve üzüm bağları, mağaralar ve sivri uçlarla örtülüdür. Sikkelerde, Argaios üzerinde köpek, keçi, geyik gibi hayvanlar da yer almıştır²⁶. Dağ mabet içinde, çok yakınındaki bir mabetle görülerek kutsallığını açıklar. Yazılar Yunancadır. M. Aurelius'un diğer iki sikkesinin Tyana'da darp edildiğini söylemiştik. M. Aurelius'un sikkelerinde, arka yüzde çeşitli tipler arasında en çok görülenlerden biri de şehrin Tyhesini gösteren bu tiptir. Sikkelerimiz genellikle Kayseri'de darp edilmiştir.

MAZAKA – EUSEBEIA – KAISAREIA ‘Kayseri’ – Kappadokia, bugünkü Kayseri şehri, klasik çağlarda Kappadokia adı verilen bölgededir. Kappadokia krallığının başkentidir. Kazılara ve antik kaynaklara göre en eski adı Mazaka'dır. Mazaka kelimesinin etimolojisi saptanmıştır²⁷. Eusebeia adının ne zaman verildiği, Mazaka adının ne zaman bırakıldığı hakkında antik kaynaklar aydınlatmaya yeterli değildir. Bununla beraber, Kappadokia krallarından Ariarathes IV. Eusebes Philopator (M. Ö. 163-130) adına verildiği genellikle kabul edilmiştir²⁸. Bugüne kadar ele geçen bronz sikkeler üzerinde Mazaka adına rastlanılmamış, fakat muhtelif tiplerde EV EBEIA yazısı görülmüştür²⁹. Bu sikkeler son Kappadokia kralı Archelaos'un zamanına aittir. M. Ö. 36 - M.S. 17. Eusebia'dan Kaisareia'ya dönüş bu kral zamanında olmuş ve Kaisareia adı, Kappadokia kralı Archelaos tarafından Roma İmparatoru Augustus şerefine verilmiştir³⁰.

Diğer birçok şehirlerde de görüldüğü üzere, Kaisareia adını taşıyan başka şehirler de vardır³¹. Bu nedenle sikkeler üzerinde

²⁶ W. Wroth, Galatia. etc. B.M.C. s. xxxviii; N. Baydur, Kültepe. s. 14.

²⁷ N. Baydur, Kültepe. s. 78-79.

²⁸ W. Wroth, Galatia etc. B.M.C. s. xxxiv; N. Baydur, Kültepe. s. 80.

²⁹ W. Wroth, Galatia. etc. s. xxxiv. s. 45-46.

³⁰ N. Baydur, Kültepe. s. 81.

³¹ B.V. Head, Historia Numorum. s. 896.

örneğin 'Erciyes kenarındaki Kaisareia' şeklinde ve çeşitli unvanlarla, (Başkent Kaisareia gibi) gösterilmiştir³².

TYANA 'Kemerhisar' – Kappadokia bölgesi şehri olup, bugünkü Niğde'nin Kemerhisar kasabasının bulunduğu yerdedir. Mazaka'da olduğu gibi, bu şehir de, Ariarathes V zamanında, krallığın önemli bir şehridir, ve bir Hellen sitesi haline sokulmuştur. Bugün, orada Roma devrine ait ayakta duran su yolları ve havuz vardır.

Tyana, sikke darbına Kappadokia hanedanları ile, aşağı-yukarı M.Ö. 280 yıllarında başlamıştır. Roma devrinde sikke darbına devam edilmiştir.

PHILIPPOS III VE ALEXANDROS III (POSTHUMOUS)

M.Ö. 323-318, 315

Gümüş Drahmiler

- No. 1 – Kazı tarihi : 1973
 Ölçüsü : 374 gr., 17.5 mm.
 Devri : Philippos III, Makedonya kralı. M.Ö. 323-318.
 Ön yüz : Alexandros'un aslan postu içinde başı, sağa dönük.
 Arka yüz : ΦΙΛΙΠΠ
 Taht üzerinde oturan Zeus sola dönük. Sol elini mızrağına dayamış, sağ elinde kartal. Zeus'un sol ayağı önde ileri, sağ ayağı sol ayağın arkasında geriye alınmış.
 Monogram : Solda Zeus'un önünde Γ içinde aslan ?
 ve harfler : Tahtın altında A darp yeri. Colophon. Aşınmış. Damgalı (Levha. I, 1).
- No. 2 – Kazı tarihi : 1973
 Ölçüsü : 3.65 gr., 17 mm.
 Devri : Philippos III, Makedonia kralı. M.Ö. 323-318.
 Ön yüz : Alexandros'un aslan postu içinde başı, sağa dönük.

³² B.V. Head, *Historia Numorum*. s. 752; W. Wroth, *Galatia*. etc. B.M.C. s. 63; N. Baydur, s. 82.

Arka yüz : Yazı aşınmış. 1 numaralı sikkenin benzeri.
 Monogram : Solda Zeus'un önünde aslan? Tahtın altında. II
 harfler Darp yeri: Colophon. Fazla aşınmış (Levha.
 I, 2).

No. - Kazı tarihi : 1973
 Ölçüsü : 4.09 gr., 17 mm.
 Devri : Alexandros III (Posthumous) M.Ö. 315.
 Ön yüz : 1 numaralı sikkenin benzeri.
 Arka yüz : 1 numaralı sikkenin benzeri.
 Monogram : Solda Zeus'un önünde aslan? Sağa doğru,
 ve harfler başını arkaya çevirmiş. Tahtın altında yaprak.
 Darp yeri: Abydus. Aşınmış. Damgalı
 (Levha. I, 3).

No. 4 - Kazı tarihi : 1973
 Ölçüsü : 3.82 gr., 18 mm.
 Devri : Alexandros III, M.Ö. 315.
 Ön yüz : 1 numaralı sikkenin benzeri.
 Arka yüz : Yazı aşınmış. 1 numaralı sikkenin benzeri.
 Monogram : Solda Zeus'un önünde δ, tahtın altında Â
 ve harfler Darp yeri: Lampsacus. Aşınmış (Levha. I, 4).

ARIARATHES IV, Eusebes

M. Ö. 220-163

Gümüş drahmiler

Ön yüz : Ariarathes IV'ün diademli başı sağa dönük.
 Arka yüz : Athena ayakta sola dönük. Sol elini mızrağına
 ve gorgonla süslü kalkanına dayamış. Sağ
 elini öne ileriye uzatmış, Nike'yi tutar. Nike
 sola dönük, elinde çelenk.
 Sağda. ΒΑΣΙΛΕΩΣ, solda ΑΡΙΑΡΑΦΟΥ, altta
 ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΕΥΣΕΑ.V) saha ve dışta mo-
 nogram ve harfler.

- No. 5 – Kazı tarihi : 1973
 Ölçüsü : 3.79 gr., 18 mm.
 Monogram : Solda Nike'nin altında yine solda yazı-
 ve harfler nın dışında. dışta ΓΛ ≡ 33
 Az aşınmış (Levha. I, IV., 5).
- No. 6 – Kazı tarihi : 1973
 Ölçüsü : 3.25 gr., 18 mm.
 Monogram : Solda Nike'nin altında Solda yazının
 ve harfler dışındaki monogram, sikke kırık olduğu için
 beraberinde kopmuş.
 Dışta. ΓΛ aşınmış, kırık (Levha II, IV., 6).
- No. 7 – Kazı tarihi : 1973
 Ölçüsü : 3.40 gr., 18 mm.
 Monogram : Solda Nike'nin altında Soldaki yazı
 ve harfler kenara kaymış, monogramda darp dışı.
 Dışta. ΓΛ az aşınmış, kırık (Levha II, V., 7).
- No. 8 – Kazı tarihi : 1973
 Ölçüsü : 3.79 gr., 17 mm.
 Monogram : Solda Nike'nin altında Solda yazının
 ve harfler : dışında Sağda yazının dışında. Δ
 Dışta. ΓΛ. Az aşınmış (Levha. II, V., 8).
- No. 9 – Kazı tarihi : 1973
 Ölçüsü : 3.60 gr., 17 mm.
 Monogram : Sol sahadaki monogramlar bozuk. Sağda
 ve harfler yazının dışında
 Dışta. ΓΛ Oldukça aşınmış (Levha I, VI., 9).

- No. 10 – Envanter no: 1744
 Kazı tarihi : 1967
 Ölçüsü : 3.75 gr., 17 mm.
 Monogram : Sol sahadaki monogramlar bozuk. Sağda
 ve harfler yazının dışında. Δ
 Dışta. ΓΑ
 Fazla aşınmış, bozuk (Levha I, VI., 10).
- No. 11 – Envanter no.: 1744
 Kazı tarihi : 1967
 Ölçüsü : 2. 65 gr., 17 mm.
 Monogram : Yazı ve monogramlar tamamen silik.
 ve harfler Çok bozuk (Levha. I, 11).

ARCHEALOS M.Ö. 36, M.S. 17.

Bronz

- No. 12 – Envanter no.: 1744
 Kazı tarihi : 1967
 Ölçüsü : 15 mm.
 Ön yüz : Kadın (Artemis?) başı. Kuleli başlıklı. Sağa
 dönük. Noktalarla çevreli.
 ΕΥΣΕ
 Arka yüz : ΒΕΙΑΣ
 Yazıların ortasında hurma dalı.
 Fazla aşınmış (Levha. II, III, 12).

MARCUS Aurelius, M.S. 161-180.

Kaisareia Bronzları

- No. 13 – Envanter no.: 1744
 Kazı tarihi : 1967
 Ölçüsü : 23 mm.
 Ön yüz : Yazılar tamamen silik.
 İmparatorun defne çelenkli başı sağa dönük.

Arka yüz : Yazılar ve monogramlar tamamen silik.
Argaios, zirvede kartal?
Çok bozuk (Levha II, 13).

No. 14 – Envanter no.: 1744

Kazı tarihi : 1967

Ölçüsü : 21.5 mm.

Ön yüz : Yazılar tamamen silik.
İmparatorun defne çelenkli başı sağa dönük.

Arka yüz : . . . ΕΩΝ ΤΗΛΑΡΓ
Argaios, zirvede kartal.
Bozuk (Levha. II, 14).

No. 15 – Envanter no.: 1744

Kazı tarihi : 1967

Ölçüsü : 26 mm.

Ön yüz : N . . Silik.
İmparatorun defne çelenkli başı, sağa dönük.

Arka yüz : Yazılar tamamen silik.
Argaios. Silik.
Çok bozuk (Levha. II, 15).

No. 16 – Envanter no.: 1744

Kazı tarihi : 1967

Ölçüsü : 20 mm.

Ön yüz : Yazılar tamamen silik.

Arka yüz : Yazılar tamamen silik.
Argaios.
Çok bozuk (Levha. I, 6).

MARCUS Aurelius, M.S. 161-180,
Tyana Bronzları

No. 17 – Envanter no.: 1744

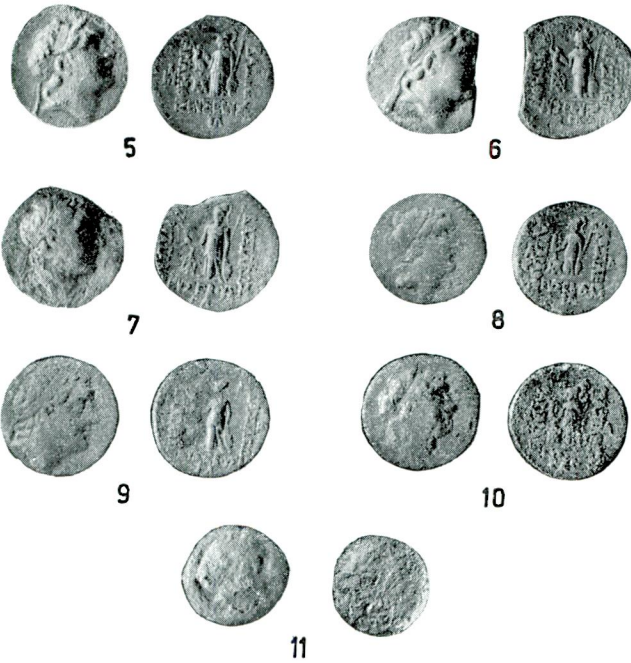
Kazı tarihi : 1967

Ölçüsü : 21 mm.

Ön yüz : . . . AN ΓΩΝΕ
İmparatorun defne çelenkli başı, sağa dönük.
Noktalarla çevreli.

PHILIPPUS III M.Ö. 323-318 ALEXANDROS III
 (Posthumous) M.Ö. 315 ABYDUS, COLOPHON
 LAMPSACUS

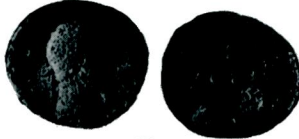

ARIARATHES IV M.Ö. 220-163

12

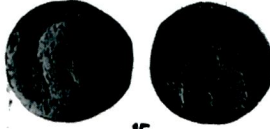
ARCHELAUS
M.O 36 M.S.17

13

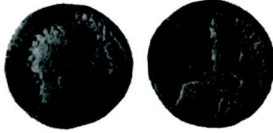
14

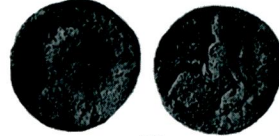
15

16

17

18

İMPARATORLUK DEVRİ
MARCUS AURELIUS M.Ö.161.180
KAISAREIA - TYANA

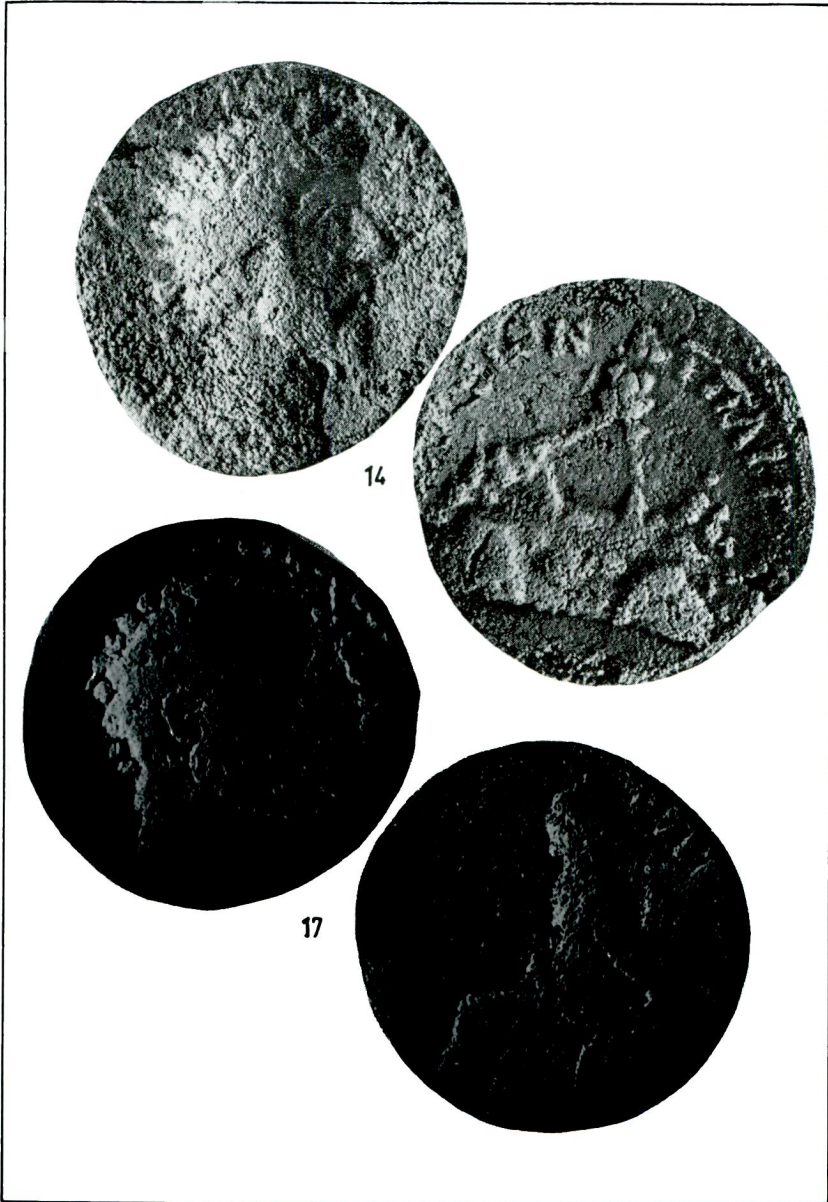

9

10

Arka yüz : . . . NTΠT¹

Sağ ve sol sahada. .T \bar{B}

Tyana Tyhesi, sola dönük oturur. Başında kuleli taç, peplos ve hiton giyilidir. Sağ elini kaldırmış, başak tutar. Sol elini oturduğu yere dayamış. Altında nehir tanrısı yüzüyor.

Çok bozuk (Levha. II, VII,17).

No. 18 – Envanter no. : 1744

Kazı tarihi : 1967

Ölçüsü : 21 mm.

Ön yüz : . . . N TωN . . .

17 numaralı sikkenin benzeri.

Arka yüz : . . ωN.ΓΠ. .ΕΡ. . . Sağ ve sol sahada. ΕΓ \bar{B} ²

17 numaralı sikkenin benzeri.

Çok bozuk (Levha. II, 18).

1 – TΠT ≡ TΩN ΠΡΟC TAVP

2 – ευτακτιον: Surla çevrili.

